

FINANCOVÁNÍ SZ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

Tento učební materiál vznikl v rámci projektu Inovace studijního programu Pastorační a sociální práce ETF UK (CZ.2.17/3.1.00/33279) spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hlavního města Prahy.

Evropský sociální fond – Operační program Praha Adaptability
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

ZDROJE FINANCOVÁNÍ

- Sociální činnosti mají náklady dvojího druhu:
  1. **na činnost** – tzn. na redistribuci dávek a pokrytí sociálních služeb, které směřují k uživateli,
  2. **na správu potřebnou k činnosti**, která zahrnuje náklady na:
    - a) *investice potřebné pro provoz činnosti* (technicko – materiální zabezpečení, výstavba apod.)
    - b) *vlastní operativní správu* (mzdové náklady, neinvestiční náklady apod.)

Subjekty financování:

- Stát
- Samospráva (regiony, kraje, obce)
- Zaměstnavatel
- Občan/účastník (OSVČ, samoplátce, sponzor).

STÁT

- Financování prostřednictvím daní (přímých nebo nepřímých) nebo z jiných příjmů a majetku.

SAMOSPRÁVA

- Zdroje získává:
  - ze státního rozpočtu (část SR, podíl na příjmech SR, grant ze SR)
  - z poplatků (vlastní příjmy od obyvatelstva = obecní poplatky),
  - z darů.

ZAMĚSTNAVATEL

- Spoluúčast na pojištění zaměstnanců
- Spoluúčast na některých nákladech nařízených státem, které jsou spojeny se sociální ochranou (např. v oblasti pracovního práva).

OBČAN / ÚČASTNÍK

- Přispívá na povinnou solidaritu s jinými občany.
- OSVČ.
- Sponzorské dary (odečet z daní).

ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ

- Fondovou technikou (předpokládá kapitálovou rezervu)
- Rozpočtovou technikou (průběžné financování – dávky se v daném období vyplácejí přímo z příspěvků v tomto období vybraných) – problémem je deficitní rozpočet.
- Jednorázově (dary)

Zdroj: Tomeš, I.: Sociální politika –
teorie a mezinárodní zkušenost, 2001.

Organizace a provádění sociálního zabezpečení, platba pojistného –legislativní úprava

- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Orgány sociálního zabezpečení

- Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- Česká správa sociálního zabezpečení,
- Pražská správa sociálního zabezpečení,
- okresní správy sociálního zabezpečení,
- Ministerstvo obrany (pokud jde o vojáky z povolání),
- Ministerstvo vnitra (pokud jde o příslušníky Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a příslušníků ostatních ozbrojených bezpečnostních sborů a bezpečnostních služeb),
- Ministerstvo spravedlnosti (pokud jde o příslušníky Vězeňské služby ČR).

Sociální pojištění - úvod

- Důchodové a nemocenské pojištění je založeno na pojistném principu, tj. na pravidelném placení příspěvku – pojistného, tzn. že plátcí pojistného pravidelně odvádí příspěvek do systému. Peníze, které ČSSZ v souladu se zákonem č. 589/1992 Sb. na pojistném vybere, jsou příjmem plynoucím do státního rozpočtu.

Plátcí pojistného

- *zaměstnavatelé,*
- *zaměstnanci, kteří jsou účastni nemocenského a důchodového pojištění (popř. pouze důchodového pojištění),*
- *osoby samostatně výdělečně činné*
- *osoby, které jsou dobrovolně účastny důchodového pojištění*

Sociální pojištění v sobě zahrnuje platby na:

1. důchodové pojištění,
2. nemocenské pojištění,
3. příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Výpočet pojistného

- Pojistné se vypočítává procentem z vyměřovacího základu za rozhodné období.
- Rozhodné období:
  - u zaměstnanců kalendářní měsíc,
  - u OSVČ kalendářní rok a vyměřovacím základem pro pojistné je částka, kterou si určí, ne však méně než 50 % daňového základu.

Výše pojistného

- u zaměstnavatelů 25 %, z toho: 2,3 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění, 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti,
- u zaměstnanců 6,5 % z toho: 6,5 % na důchodové pojištění, zaměstnanec pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti neplatí,
- u osob samostatně výdělečně činných 29,2 %, z toho: 28 % na důchodové pojištění, 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti,
- u osob samostatně výdělečně činných, které jsou dobrovolně účastny nemocenského pojištění 1,4 % z vyměřovacího základu, který nemůže být nižší než dvojnásobek částky pro účast zaměstnanců, v roce 2010 tedy z částky minimálně 4000 Kč,
- u osob dobrovolně účastných důchodového pojištění 28 % na důchodové pojištění,
- u zahraničních zaměstnanců, kteří se dobrovolně přihlásí k účasti na nemocenském pojištění, 1,4 % pojistného na nemocenské pojištění.

PŘÍSPĚVEK NA STÁTNÍ POLITIKU ZAMĚSTNANOSTI

- 1,2 % z celkové výše sociálního pojištění – u zaměstnavatelů a OSVČ
- Co je státní politika zaměstnanosti? (aktivní x pasivní)

NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ

Od 1. 1. 2009 je nově upraveno zákonem č. **187/2006 Sb.**, o **nemocenském pojištění** (byl schválen již na jaře 2006, ale účinnosti nabyl až počátkem ledna 2009).

NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ - úvod

- Nemocenské pojištění je jedním z pilířů sociálního pojištění.
- Nemocenské pojištění upravuje pojištění pro případ dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz (nebo např. lázeňská péče), těhotenství a mateřství, péče o dítě nebo jiného nemocného člena domácnosti.
- Účelem nemocenského pojištění je poskytovat hmotné zajištění při sociálních událostech krátkodobého (dočasného charakteru).

Koncept nové úpravy zákona o nemocenském pojištění

- *Přijetím tohoto zákona došlo ke komplexní úpravě nemocenského pojištění, které zahrnuje jak okruh osob účastných nemocenského pojištění, jejich nároky z tohoto pojištění a stanovení výše poskytovaných dávek, posuzování zdravotního stavu pro účely nemocenského pojištění, tak organizační uspořádání nemocenského pojištění, jakož i řízení v tomto pojištění.*

NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ JSOU ÚČASTNI:

- Zaměstnanci v pracovním poměru
- Osoby ve služebním poměru, tj. příslušníci Policie ČR, Hasičského záchranného sboru, Celní správy ČR, Vězeňské služby ČR apod.
- Státní zaměstnanci podle služebního zákona
- Zaměstnanci činní na základě DPČ (POZOR – ne DPP!)
- Soudci
- Poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu ČR
- Pěstouni, kteří vykonávají pěstounskou péči v zařízeních pro výkon PP
- Odsouzení ve VTOS zařazení do práce atd.

Povinná účast na NP vzniká u zaměstnance po splnění podmínek:

- Výkon práce na území ČR v zaměstnání vykonávaném v pracovněprávním vztahu.
- Rozsah zaměstnání, který je určen minimálním počtem dnů (zaměstnání trvalo alespoň 15 dnů).
- Minimální výše sjednaného příjmu (jedná se o tzv. rozhodný příjem, jehož hranice je v roce 2010 stanovena na 2000 Kč).

Dávky z nemocenského pojištění

- Nemocenské
- Peněžitá pomoc v mateřství
- Ošetřovné
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

NEMOCENSKÉ

- Náleží od 15. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti za kalendářní dny.
- Během prvních dvou týdnů dočasné pracovní neschopnosti bude poskytovat zaměstnavatel zaměstnanci náhradu mzdy za pracovní dny, avšak náhrada mzdy první 3 dny mu nenáleží.
- Podpůrčí doba trvá nejdéle 380 kalendářních dnů ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízení karantény, pokud není stanoveno jinak.

Co je to denní vyměřovací základ?

- Průměrný denní příjem v tzv. rozhodném období. Za rozhodné období se v souvislosti s nemocenským pojištěním považuje zpravidla 12 kalendářních měsíců před měsícem, ve kterém vznikla sociální událost. Příjmy (vyměřovací základy) se v tomto období sečtou, vydělí se počtem kalendářních dnů a získaná částka tvoří denní vyměřovací základ, ze kterého se počítají dávky nemocenského pojištění.

Redukce denního vyměřovacího základu od 1.1.2010:

- 1. redukční hranice (791 Kč) se u nemocenského počítá 90%,
- z částky nad 1. redukční hranici do 2. redukční hranice (1 186 Kč) se počítá 60%,
- z částky nad 2. redukční hranici do 3. redukční hranice (2 371 Kč) se počítá 30%,
- k částce nad 3. redukční hranici se nepřihlíží.

VÝŠE NEMOCENSKÉ

- 60% redukovaneho denniho vyměřovacího základu, a to do 30. kalendářního dne pracovní neschopnosti;
- 66% redukovaneho denniho vyměřovacího základu, a to od 31. do 60. kalendářního dne PN;
- 72% redukovaneho vyměřovacího základu, a to od 61. do konce PN.

OŠETŘOVNÉ

- Pokud nemůže zaměstnanec kvůli ošetřování člena domácnosti nebo z důvodu péče o dítě mladší 10 let vykonávat zaměstnání, náleží mu tzv. ošetřovné. Rodiče či jiné oprávněné osoby se přitom mohou jednou v ošetřování vystřídat.

Nárok na ošetřovné vzniká, pokud:

- Je zaměstnanec účasten nemocenského pojištění (ale nemají nárok např. OSVČ),
- Ošetřuje dítě mladší 10 let,
- Nebo pečuje o zdravé dítě do 10 let z důvodu uzavření dětského výchovného zařízení, nařízení karantény nebo když osoba, která o dítě jinak pečuje, onemocněla
- Ošetřuje jiného nemocného člena domácnosti, pokud jeho zdravotní stav vyžaduje nezbytné ošetřování jinou osobou,
- Dítě nebo nemocný člen domácnosti žije v domácnosti se zaměstnancem, který o tuto dávku žádá, pokud se nejedná o ošetřování dítěte mladšího 10 let.

PODPŮRČÍ DOBA A VÝŠE OŠETŘOVNÉHO

- Ošetřovné se poskytuje nejdéle po dobu prvních 9 kalendářních dnů potřeby ošetřování. Zaměstnanci, který má v trvalé péči dítě do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku, a je jinak osamělý, pak nejdéle 16 kalendářních dnů.
- Výše ošetřovného za kalendářní den je stanovena jako 60% denního vyměřovacího základu.

PENĚŽITÁ POMOC V MATEŘSTVÍ

- Podmínkou nároku na tuto dávku je účast pojištěnce na nemocenském pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dnů v posledních 2 letech před nástupem na MD. Tato podmínka se týká zaměstnanců i OSVČ (pro OSVČ platí ještě jedna podmínka – nemocenské pojištění musí trvat alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce před začátkem podpůrčí doby).

PODPŮRČÍ DOBA A VÝŠE DÁVKY

- U pojištěnky, která porodila **jedno dítě**, celkem **28 týdnů**.
- U pojištěnky, která porodila **dvě nebo více dětí současně**, **37 týdnů**. Po uplynutí 28 týdnů je možné PPM dále vyplácet pouze v případě, že pojištěnka pokračuje v péči alespoň o dvě z těchto dětí.
- U pojištěnce, který **převzal dítě do péče**, celkem **22 týdnů**.
- U pojištěnce, který převzal do péče **dvě a více dětí**, **31 týdnů**. Po uplynutí 22 týdnů je možné PPM vyplácet pouze v případě, že pojištěnec pokračuje v péči alespoň o dvě z těchto dětí.

VÝŠE PPM

- PPM činí 70% z denního vyměřovacího základu (od 1.6.2010) a vyplácí se od prvního dne nástupu na PPM.
- při výpočtu této dávky a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se částka do první redukční hranice (791,- Kč) počítá 100 % (od 1. 1. 2010 se počítala 90 %).

VYROVNÁVACÍ PŘÍSPĚVEK V TĚHOTENSTVÍ A MATEŘSTVÍ

- Poskytuje se těhotné zaměstnankyni nebo matce do konce 9. měsíce po porodu, která byla z důvodu těhotenství a mateřství dočasně převedena na jinou práci a z ní má bez svého zavinění nižší výdělek.
- Nemají nárok např. ženy pracující na DPČ nebo OSVČ.

VÝŠE A PODPŮRČÍ DOBA VPTM

- Rozdíl mezi původním denním vyměřovacím základem a průměrným příjmem po převedení na jinou práci je výší vyrovnávacího příspěvku.
- Poskytuje se za kalendářní dny, v nichž trvalo převedení na jinou práci, nejdéle do začátku 6. týdne před plánovaným porodem.
- Z důvodu mateřství se poskytuje do konce 9. měsíce po porodu a u žen, které kojí, pak po dobu kojení.

Účast na nemocenském pojištění OSVČ

- Účast na nemocenském pojištění OSVČ je dobrovolná. Z nemocenského pojištění jim pak po splnění dalších podmínek náleží nemocenské (výše nemocenského za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu) a PPM (výše PPM za kalendářní den rovněž činí 60 % denního vyměřovacího základu).